

(2)

B.Ed

Question Paper

Semester-1st

December-2017

Handwritten scribbles and a red mark at the bottom of the page.

1

Roll No.

Total Pages : 7

2381/N

J-14/2117

**PHILOSOPHICAL PERSPECTIVE IN
EDUCATION-I**

Semester-I

Time Allowed : 3 Hours]

[Maximum Marks : 70

Note : The candidates are required to attempt two questions each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 10 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

Define scope of Metaphysics. What is the nature of Philosophy? 4,6

Describe Naturalism as philosophy of Education. 10

Describe in detail the nature of Education. 10

381/N/759/W/10010

[P. T. O.

PAPER - XXV & XXVI (Option - VI) : Life Skills Education

- (2)
4. What should be the aims of Education in the 21st Century for Independence India? 10

SECTION—B

5. Give the contribution of Guru Nanak Dev towards education with respect to aims of education, curriculum, methods of teaching and teacher. $2\frac{1}{2}+2\frac{1}{2}+2\frac{1}{2}+2\frac{1}{2}$
6. Describe J. Krishnamurthy's major reflections on Education. 10
7. List the main aims of education given by NPE-86. Describe the policy implementation strategies suggested with regard to any one such aim of Education. 6,4
8. What are Values? How will you bring about balance between traditional and modern values as a teacher? 4,6

SECTION—C

9. Write brief answer the following questions in about 75 words each :

1. Explain in detail any definition of Philosophy.

2381/N/759/W/10010

2

- (3)
2. Define Epistemology.
3. What is curriculum?
4. Which definition of Education do you like the best? Why?
5. Describe aims of education as given by the Realists.
6. Give aims of education as given by Rabindra Nath Tagore.
7. Describe the curriculum as advocated by Swami Vivekananda.
8. Give the aims of education as given by Swami Vivekananda.
9. Give the nature of Work Experience as given by IEC-1964-66.
10. Define eternal values with examples. $3 \times 10 = 30$

2381/N/759/W/10010

3

[P. T. O.]

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਦਾ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4,6
2. ਪ੍ਰਕਿਰਤੀਵਾਦ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰੋ। 10
3. ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਉਲੇਖ ਕਰੋ। 10
4. ਸੁਤੰਤਰ ਭਾਰਤ ਲਈ ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਕੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ? ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ। 10

2381/N/759/W/10010

4

5. ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ, ਪਾਠਕ੍ਰਮ, ਅਧਿਆਪਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਪ੍ਰਤੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਵਿਚਾਰੋ। $2\frac{1}{2}+2\frac{1}{2}+2\frac{1}{2}+2\frac{1}{2}$
6. ਜੇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਦਾ ਸਿਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਮੁਖ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚਾਰੋ। 10
7. NPE-86 ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਮੁਖ ਆਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ। ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਆਸ਼ੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਸੁਝਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਵਿਚਾਰੋ। 6,4
8. ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਤੁਸੀਂ ਪਰੰਪਰਕ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤੁਲਨ ਕਿਵੇਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰੋਗੇ? 4,6

2381/N/759/W/10010

5

P.T.O.

6

ਭਾਗ—C

9. ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਲਗਭਗ 75 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਈ ਇਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ।
2. ਗਿਆਨ-ਮੀਮਾਂਸਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
3. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
4. ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪਸੰਦ ਹੈ?
5. ਸ਼ਬਾਰਥਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦੱਸੋ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਵਿਚਾਰੋ।
6. ਕੰਠਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਵਲੋਂ ਦੱਸੋ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਦਰਜ ਕਰੋ।
7. ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਜਿਹੇ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਿਫੁੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ?

2281/N/759/W/10010

6

7

8. ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਦਰਜ ਕਰੋ।

9. IEC-1964-66 ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਜ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿਚਾਰੋ।

10. ਸਦੀਵੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਰਜ ਕਰੋ। 3×10=30

2281/N/759/W/10010

7

(9)

Total Pages : 4

PC-2382/N

J-14/2117

UNDERSTANDING THE LEARNER-II

(Semester-I)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 70

Note : Attempt *two* questions each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 10 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

- I. State the concept of Educational Psychology and its importance for teachers.
- II. What is the meaning of growth and development? Explain the difference and principles.
- III. Explain the characteristics of cognitive and moral development.
- IV. What is the role of school and mass-media in development of adolescents?

SECTION—B

- V. Explain the concept and causes of individual differences.

2382/N/10,010/HHH/73

[P. T. O.

(10)

- VI. What was Thurstone's view about intelligence? How is Gardner's theory different from Thurstone's theory?
- VII. What are the types of motivation? How can teacher make use of this understanding about motivation?
- VIII. Who are called learners with special needs? How can teachers help slow learners and creative learners?

SECTION—C

(Compulsory)

IX. Answer in brief :

1. What is the nature of Educational Psychology?
2. Explain influence of heredity on growth and development.
3. What are the characteristics of social development in adolescents?
4. Explain the uses of Intelligence tests.
5. Explain the factors affecting learning.
6. What is classical conditioning?
7. Who are gifted students?
8. What is a good motivational technique?
9. Explain the role of family in emotional development of adolescents.
10. What are the specific problems of Indian adolescents that a teacher should be aware of?

(11)

Punjabi Version

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

- I. ਵਿਦਿਅਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- II. ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- III. ਬੌਧਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- IV. ਗਭਰੇਟਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਜਨ-ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ?

ਭਾਗ—B

- V. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- VI. ਬੁੱਧੀ ਬਾਰੇ ਥਰਸਟਨ ਦਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਸੀ? ਗਾਰਡਨਰ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਥਰਸਟਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ?
- VII. ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ? ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਬਾਰੇ ਇਸ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?

12

VIII. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਧਿਆਪਕ ਸੁਸਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਿਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਭਾਗ—C
(ਲਾਜ਼ਮੀ)

IX. ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

1. ਵਿਦਿਅਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕੀ ਹੈ?
2. ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
3. ਗਭਰੇਟਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ?
4. ਬੁੱਧੀ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
5. ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
6. ਕਲਾਸੀਕਲ ਅਨੁਕੂਲਣ ਕੀ ਹੈ?
7. ਗੁਣਵਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੌਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
8. ਇਕ ਚੰਗੀ ਪ੍ਰੋਰਨਾਦਾਇਕ ਤਕਨੀਕ ਕੀ ਹੈ?
9. ਗਭਰੇਟਾਂ ਦੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
10. ਭਾਰਤੀ ਗਭਰੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

+

13

Total Pages : 4

PC-2383/N

J-14/2117

TEACHING LEARNING PROCESS-III

(Semester-I)

Time : Three Hours

[Maximum Marks : 70

Note : Attempt two questions each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 10 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. What is teaching? Describe the nature and characteristics of teaching.

II. What is the need of relating teaching to learning? Discuss, how are the conditions of learning basic to teaching?

III. What is constructivism? Discuss it in relation to teacher and learner.

IV. What are the objectives of teaching for academic learning? Discuss creative planning using taxonomies.

[P. T. O.]

14
SECTION—B

- V. Define teaching style. Discuss the implications of teaching styles for classroom teaching.
- VI. What is learning environment? Discuss the procedures of organising learning environment.
- VII. Define cognitive process. What are the different steps of teaching concepts through discovery?
- VIII. Discuss teaching and learning about cognitive processes in diverse classrooms.

SECTION—C

(Compulsory)

- IX. Write short notes on all of the following :
1. Principles of teaching
 2. Concept of learning
 3. Concept of behaviourism
 4. Concrete to abstract maxim of teaching
 5. Characteristics of thematic planning
 6. Concept of learning styles
 7. Need for organisation of learning environment
 8. Meaning of planning spaces for learning
 9. Concept of exposition
 10. Uses of teaching of concepts.

2383/N/10,010/HHH/72 2

15
PUNJABI VERSION

TL 2-2017

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

- I. ਅਧਿਆਪਨ ਕੀ ਹੈ? ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- II. ਅਧਿਆਪਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਨਾਲ ਜੋੜਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧਿਆਪਨ ਲਈ ਮੁਢਲੀਆਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ?
- III. ਰਚਨਾਤਮਕਵਾਦ ਕੀ ਹੈ? ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- IV. ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ? Laxonomies ਵਰਤ ਕੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

- V. ਅਧਿਆਪਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਕਲਾਸ-ਰੂਮ ਅਧਿਆਪਨ ਲਈ ਅਧਿਆਪਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੜਚਣਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- VI. ਸਿੱਖਿਆ ਵਾਤਾਵਰਨ ਕੀ ਹੈ? ਸਿੱਖਿਆ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

2383/N/10,010/HHH/72 3

[P. T. O.]

16

- VII. ਬੁੱਧਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਬੱਚ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਆਪਨ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਅ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- VIII. ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਕਲਾਸ-ਰੂਮਾਂ ਵਿਚ ਬੁੱਧਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—C
(ਲਾਜ਼ਮੀ)

- IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

 1. ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ
 2. ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ
 3. ਵਿਵਹਾਰਵਾਦ ਦੀ ਧਾਰਨਾ
 4. ਅਧਿਆਪਨ ਦਾ ਠੋਸ ਤੇ ਸੁਖਮ ਸਿਧਾਂਤ
 5. ਵਿਸ਼ੇ-ਗਤ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
 6. ਸਿੱਖਿਆ ਸੈਲੀਆਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ
 7. ਸਿੱਖਿਆ ਵਰਤਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਲੋੜ
 8. ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਸਬਨਾਂ ਦਾ ਅਰਥ
 9. ਸਮੂਹਕੀਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ
 10. ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਫਾਇਦੇ।

XXXXXXXXXXXX

17

Roll No.

Total Pages : 4

2405/N

J-14/2117

EXPLORING LIBRARY AND OTHER
LEARNING RESOURCES-VI

Semester—I

Time Allowed : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : The candidates are required to attempt one question each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

- 1. Describe the importance of Library Services in the Present System of Education. 10
- 2. 'Library catalogue is a key to the sources of Library.' Discuss and also state how the Library catalogue helps readers in locating reading material. 10

405N/760/W/10010

P. T. O

18

SECTION—B

- 3. Define University Library. Explain the various services provided by University Library to its Readers. 2,8
- 4. Describe different types of Infrastructure that is required for setting up a library in school. 10

SECTION—C

5. Write short notes on the following :

- 1. Uses of Dictionary
- 2. Need of Digital Library
- 3. Inter Library Loan Services
- 4. Role of Internet in Library
- 5. Objectives of Library.

5×3=15

19

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

- 1. ਅਜੋਕੀ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਵਿਚਾਰੋ। 10
- 2. 'ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਕੈਟਾਲਾਗ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ।' ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਕੈਟਾਲਾਗ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸਮੱਰਨੀ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ—B

- 3. ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਲੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ। 2,8
- 4. ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਢਾਂਚਾਗਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

[P. T. O.]

28

कक्षा - C

प्रश्न संख्या :

1. कक्षा-छठ से लड़
2. विभिन्न कक्षाओं से लड़
3. कक्षा-कक्षाओं से लड़
4. कक्षाओं से लड़

5x3=15

2406/N/101/10/10010

3

4040

Roll No

Total Pages : 4

2406/N

J-149117

ART IN EDUCATION-VII

Semester-I

Time Allowed : 1 1/2 Hours

Maximum Marks : 35

Note : The candidates are required to attempt one question each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION--A

What is the meaning of Art? How Art can help at the secondary Level of School Education? 10

What do you understand Education in Arts and Arts in Education? 10

SECTION--B

Discuss the relationship between Indian Craft Traditions and Education. 10

2406/N/101/10/10010

1/1/10

22

4. Explain some Indian Contemporary Artists and their art.

SECTION—C

5. Write brief answers of the following :

1. Define Art.
2. What do you know about Education in Arts?
3. Define Contemporary art.
4. What do you understand of Indian Festivals?
5. Define five names of Indian Craft Traditions.

5×3=15

23

Art 2013

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਕਲਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸਕੂਲੀ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਲਾ ਕਿਵੇਂ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
2. ਕਲਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਿਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆ ਵਿਚ ਕਲਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? 10

ਭਾਗ—B

3. ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਿਲਪ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆ ਵਿਚਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ। 10
4. ਕੁਝ ਸਮਕਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

24

भाग—C

क. संक्षेप में लिखें :

1. कला कृं परिभाषित करें।
2. कला का विषय सिद्ध करें कि कला है?
3. कला की कला कृं परिभाषित करें।
4. कला की विशेषताएं कि कला है?
5. कला की मुख्य परंपराओं के नाम परिभाषित करें।

5×3=15

2406/N/761/W/10010

4

25

Roll No.

Total Pages : 4

2396/N

J-14/2117

TEACHING OF ECONOMICS-IV & V (xiii)

Semester—I

Time Allowed : 1½ Hours

[Maximum Marks : 35]

Note : The candidates are required to attempt one question each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

1. Discuss the nature and scope of Economics.
2. Discuss briefly :
 - (a) Integrated discipline approach
 - (b) Problem solving approach.

2396/N/813/W/3510

P. T. O.

26

SECTION—B

3. What is the need of text books in Economics? Will you consider while evaluating text books Economics?
4. Define professional growth. What is its role to make teacher more efficient in teaching Economics?

SECTION—C

5. Write short notes on :
 1. Objectives of Economics.
 2. Principles of curriculum construction
 3. Sustainable development
 4. Economics club
 5. Topical approach.

2396/N/813/W/3510

27

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਸਕੋਪ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਸੰਖੇਪ ਚਰਚਾ ਕਰੋ :
(ੳ) Integrated discipline ਪਹੁੰਚ
(ਅ) ਸਮੱਸਿਆ-ਹੱਲ ਪਹੁੰਚ।

ਭਾਗ—B

3. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਚ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀਆਂ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰਖੋਗੇ?
4. ਪੇਸ਼ਾਵਾਰਾਨਾ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਕੁਸ਼ਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ?

2396/N/813/W/3510

3

[P. T. O.]

5. ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼
2. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਰਚਨਾ ਦੇ ਨਿਯਮ
3. ਨਿਰੰਤਰ ਚਲਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਵਿਕਾਸ
4. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਲੱਬ
5. ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਹੁੰਚ।

PC-2399/N

J-14/2117

TEACHING OF HISTORY-IV & V (xvi)

(Semester-I)

Time : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

Define the discipline of History. Discuss its nature and importance.

Write in detail about role of history teacher as developer of International understanding.

SECTION—B

II. Distinguish among text-book, reference book and general book. Write the qualities of a good text-book.

30

- IV. Develop a comprehensive lesson plan in history on any topic from school syllabus.

SECTION—C
(Compulsory)

V. Write brief answers :

1. What is Narration?
2. Explain the procedure of conducting a panel discussion.
3. What is trend analysis in history?
4. What do you mean by 'writing instructional objectives in operational terms'?
5. Define the terms : Seminar, Conference, Workshop.

2399/N/3,510/HHH/182

31

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

- I. ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਖੇਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- II. ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦੇ ਵਿਕਾਸਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—B

- III. ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ, ਹਵਾਲਾ ਪੁਸਤਕ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ। ਇਕ ਚੰਗੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਗੁਣ ਲਿਖੋ।
- IV. ਸਕੂਲ ਸਿਲੇਬਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰੋ।

[P. T. O.]

2399/N/3,510/HHH/182

3

32

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

v. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਵਰਨਣ (Narration) ਕੀ ਹੈ?
2. ਇਕ ਪੈਨਲ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
3. ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਰੁਝਾਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀ ਹੈ?
4. "ਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਹਦਾਇਤੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖਣ" ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
5. ਸੈਮੀਨਾਰ, ਕਾਨਫਰੰਸ, ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।

2399/N/3,510/HHH/182

4

33

Roll No.

Total No. of Pages : 3

PC 2395-N

J-14/2117

TEACHING OF SOCIAL STUDIES—IV & V Opt. (xii)

Semester—I

Time Allowed : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 35

Note :- The candidates are required to attempt *one* question from each of Section—A and B. Each question carries 10 marks. Section—C is compulsory ; attempt all 5 questions, each short answer has 3 marks.

SECTION—A

- Explain the aims and objectives of teaching Social Studies in schools.
What is the status of Social Studies in school curriculum? 10
- Explain the concentric approach of curriculum development. How it differs from the Spiral approach? 10

SECTION—B

- What is the need of Social Studies Text-books ? Write Academic qualities of a good textbook of Social Studies. 10
- Why we, as teachers, need audio-visual aids to teach Social Studies ? Make a list of different types of A-V aids. 10

395-N-J-14/6510/DRS-31480

1

[P.T.O.]

SECTION—C

(Short Answer, 3 marks each)

5. Name various Social Sciences.
6. What is correlational approach in teaching Social Studies?
7. Major five essential qualities of a S.S. Teacher.
8. Name various types of globes.
9. Name various Projective Teaching-aids. 3×5=15

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਕੋਟਾ: ਘੜੀਆਂ-ਚੜੀ ਭਾਗ ਓ ਅਤੇ ਅ ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪੁਸ਼ਟ ਕਰਨ, ਹਰੇਕ ਪੁਸ਼ਟ 3 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ ਟ ਵਿਚਲੇ ਸਾਰੇ 5 ਸੰਖਿਪ ਪੁਸ਼ਟ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪੁਸ਼ਟ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

1. ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ-ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਵਿਚਾਰੋ। ਸਕੂਲਾਂ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ-ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੈ?
2. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਮ ਕੇਂਦਰੀ ਘੁੰਚ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ। ਕੁੰਡਲਨ (ਸਮੀਪਕਲ) ਘੁੰਚ ਤੋਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਚਿੱਤ ਹੋ ? ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਅ

1. ਸਮਾਜ-ਅਧਿਐਨ ਦੀਆਂ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? ਸਮਾਜ-ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੀਆਂ ਅਭਿਵਾਚਿਕ ਖੁੰਬੀਆਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
4. ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਜੋਂ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜ-ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਲਈ ਦਰਜਨੀ ਅ ਸਕੂਲਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ? ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਦਰਜਨੀ ਅ ਸਕੂਲਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ।

ਭਾਗ—ਟ

(ਕੋਟੇ ਉੱਤਰ, ਹਰੇਕ ਦੇ 3 ਅੰਕ)

5. ਵਿਭਿੰਨ ਸਮਾਜ-ਵਿਗਿਆਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰੋ।
6. ਸਮਾਜ-ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦੀ ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧਤ ਘੁੰਚ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?
7. ਸਮਾਜ-ਅਧਿਐਨ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਪੰਜ ਮੁੱਖ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਰਜ ਕਰੋ।
8. ਗਲੋਬਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
9. ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਿਵ ਅਧਿਆਪਨੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ। 3×5=15

37

Total Pages : 4

PC-2398/N

J-14/2117

TEACHING OF POLITICAL SCIENCE-IV & V (xv)

(Semester-I)

Time : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

Define the term Political Science. Discuss its scope in detail.

Explain how Political Science is correlated with other school subjects.

SECTION—B

What is the importance of text-book of Political Science in this computer age? Discuss qualities of a good text-book of Political Science.

98/N/3,010/HHH/181

[P. T. O.]

38
IV. Discuss essential qualifications and qualities of an effective teacher of Political Science.

SECTION—C

(Compulsory)

V. Write brief answers :

1. What are the objectives of Political Science?
2. What are the principles of Curriculum?
3. Enlist various Audio-Visual Aids in teaching learning process.
4. What are the qualities for a good text-book of Political Science?
5. Features of good methods of teaching.

39
PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਬੰਧ ਉੱਚਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

- I. ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ (ਸ਼ਾਸਤਰ) ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- II. ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਹੋਰ ਸਕੂਲੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ?

ਭਾਗ—B

- III. ਅਜੋਕੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ? ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਗੁਣ ਦਰਜ ਕਰੋ।
- IV. ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

40
ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

v. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
2. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਨੇਮ ਕੀ ਹਨ?
3. ਅਧਿਆਪਨ-ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਵਿਭਿੰਨ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਰਵਣੀ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ।
4. ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕੀ ਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
5. ਅਧਿਆਪਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਵਿਧੀ ਦੇ ਲੱਛਣ ਵਿਚਾਰੋ।

2398/N/3,010/HHH/181

Roll No. 40765

41

Total No. of Pages : 2

PC 2386-N

J-14/2117

TEACHING OF HINDI—IV & V, Opt. (iii)

Semester—I

Time Allowed : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 35

- ਨੋਟ :— (1) ਪ੍ਰश्न पत्र के प्रथम दो भागों में से एक-एक प्रश्न अनिवार्य है, प्रत्येक प्रश्न के 10 अंक हैं।
- (2) तीसरे भाग के सभी प्रश्न अनिवार्य है। प्रत्येक प्रश्न के 3 अंक हैं।

भाग—क

1. 'भाषा सामाजिक सम्बन्धों का प्रमुख आधार है।' इस कथन की समीक्षा करते हुए भाषा का शिक्षक-शिक्षार्थी से सम्बन्ध स्थापित कीजिये। 4,6
2. शिक्षा में भाषाओं की भूमिका के सम्बन्ध में कोठारी आयोग की सिफारिशों का विवरण दीजिये। 10

भाग—ख

3. स्वतंत्रता के पहले और स्वतंत्रता के बाद की हिन्दी के स्वरूप में किस प्रकार का बदलाव आया है ? उदाहरण सहित विवेचना कीजिये। 10
4. हिन्दी भाषा के सिद्धान्तों और सूत्रों में सम्बन्ध स्थापित करते हुए भाषा के कुछ प्रमुख सिद्धान्तों पर प्रकाश डालिये। 3,7

2386-N/J-14/4010/DRS-29336

1

[P.T.O.]

42

भाग—ग

5. (i) भाषा की उत्पत्ति के दो सिद्धान्तों की व्याख्या कीजिये।
(ii) राष्ट्रीय पाठ्यचर्या (2005) में शिक्षा का माध्यम मातृभाषा।
(iii) भाषा के दो प्रमुख सूत्र।
(iv) भाषा शिक्षण की प्राकृतिक प्रणाली।
(v) राष्ट्रीय भाषा के रूप में हिन्दी।

3×5=15

Roll No.

43

Total Pages : 3

2385/N

J-14/2117

TEACHING OF PUNJABI

Paper-IV & V

Option-(ii)

Semester-I

Time Allowed : 3 Hours]

[Maximum Marks : 35

ट : भाग A अਤੇ B हरेक विचें ऐक-ऐक पूसन करे अਤੇ
हरेक पूसन दे 10 अंक हन। भाग C सारा करे। एस
विच 5 संघेप उतर वाले पूसन लासमी हन अਤੇ हरेक
पूसन दे 3 अंक हन।

भाग—A

मातृ भाषा दा अरथ दसो। अजेके देर विच पंजाबी भासा
नु किहड़ीआं चुटेडीआं दा साहमटा करना पै रिहा है?
एस संघेपी आपटे विचार पेस करे।

2,8

[P. T. O.

2385/N/441/W/5,410

2386-N/J-14/4010/DRS-29336

2

44

2. ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਕਿਰਤੀ ਤੇ ਉਤਪੱਤੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 5,5

ਭਾਗ—B

3. ਲਿਖਤ ਕੋਸ਼ਲ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। ਲਿਖਤ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਈ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 5,5
4. ਵਾਚਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉੱਚੀ ਪਾਠ ਅਤੇ ਮੋਨ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। 2,8

ਭਾਗ—C

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਦੇ ਸੰਖੰਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ : $5 \times 3 = 15$
- (i) ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਨੂੰ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
- (ii) ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਰਬਪੱਖੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।

- (iii) ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਕੋਈ ਦੋ ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ।
- (iv) ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਧ ਉਚਾਰਨ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ।
- (v) “ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਮੌਖਿਕ ਹੈ।” ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ।

Roll No.

47

Total No. of Pages : 2

PC 2386-N

J-14/2117

TEACHING OF HINDI—IV & V, Opt. (iii)

Semester—I

Time Allowed : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 35

नोट :— (1) प्रश्न पत्र के प्रथम दो भागों में से एक-एक प्रश्न अनिवार्य है, प्रत्येक प्रश्न के 10 अंक हैं।

(2) तीसरे भाग के सभी प्रश्न अनिवार्य है। प्रत्येक प्रश्न के 3 अंक हैं।

भाग—क

1. 'भाषा सामाजिक सम्बन्धों का प्रमुख आधार है।' इस कथन की समीक्षा करते हुए भाषा का शिक्षक-शिक्षार्थी से सम्बन्ध स्थापित कीजिये। 4,6
2. शिक्षा में भाषाओं की भूमिका के सम्बन्ध में कोठारी आयोग की सिफारिशों का विवरण दीजिये। 10

भाग—ख

3. स्वतंत्रता के पहले और स्वतंत्रता के बाद की हिन्दी के स्वरूप में किस प्रकार का बदलाव आया है ? उदाहरण सहित विवेचना कीजिये। 10
4. हिन्दी भाषा के सिद्धान्तों और सूत्रों में सम्बन्ध स्थापित करते हुए भाषा के कुछ प्रमुख सिद्धान्तों पर प्रकाश डालिये। 3,7

2386-N/J-14/4010/DRS-29336

1

[P.T.O.]

5. (i) भाषा की उत्पत्ति के दो सिद्धान्तों की व्याख्या कीजिये।
 (ii) राष्ट्रीय पाठ्यचर्या (2005) में शिक्षा का माध्यम मातृभाषा।
 (iii) भाषा के दो प्रमुख सूत्र।
 (iv) भाषा शिक्षण की प्राकृतिक प्रणाली।
 (v) राष्ट्रीय भाषा के रूप में हिन्दी।

3×5=15

Roll No.

Total Pages : 2

2384/N

J-14/2117

TEACHING OF ENGLISH-IV & V (i)

Semester—I

Time Allowed : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **three** questions in all, selecting at least **one** question each from Sections A and B and the entire section C.

SECTION—A

1. Describe the meaning, nature and functions of language. 10
2. Explain the situational approach of teaching English in Indian context. Draw out its strengths and limitations. 10

SECTION—B

3. What is meant by reading skill? Explain the ways of developing reading for comprehension among English language learners. 10

(50)

4. Describe the deductive method of teaching grammar to the learners. Give examples while answering the question.

SECTION—C

5. Write short notes on the following :
1. Difference between of home and school language.
 2. Meaning of speaking skill.
 3. Uses of thesaurus as a resource for learning language.
 4. Principle of uniqueness of a language.
 5. Story telling as a presentation skill. $3 \times 5 = 15$

Roll No.

(51)

Total Pages : 4

2389/N

J-14/2117

TEACHING OF SCIENCE—IV & V (vi)

Semester—I

Time Allowed : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 35

Note : The candidates are required to attempt one question each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

Discuss in detail Bloom's taxonomy of educational objectives.

What are the various approaches to science curriculum construction? Explain briefly.

89/N/810/W/R.P./1000

[P. T. O.]

52

SECTION—B

3. Critically analyse a science text book by NCERT for any class prescribed by CBSE. Give your suggestions for its improvement.
4. What is the importance of teaching aids in making science teaching effective? How will you integrate ICT in science teaching?

SECTION—C

5. Write short notes on the following :
 1. Nature of Science as a discipline
 2. Need of pedagogical analysis in science
 3. Any 3 principles of curriculum construction
 4. Importance of Science text book
 5. Draw Edgar Dale's cone of learning experiences.

PUNJABI VERSION

53

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਬਲੂਮ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਵਿਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਸਾਇੰਸ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਤਿ ਵਿਭਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕੀ ਹਨ? ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

3. CBSE ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਮਾਤ ਦੀ NCERT ਦੀ ਸਾਇੰਸ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।
4. ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਨ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ICT ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੋੜੋਗੇ?

ਭਾਗ—C

54

5. ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਮਜ਼ਮੂਨ ਵਜੋਂ ਸਾਇੰਸ ਦਾ ਸਰੂਪ
2. ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਤਾਲੀਮੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਲੋੜ
3. ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਰਚਨਾ ਦੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਨਿਯਮ
4. ਸਾਇੰਸ ਪਾਠ-ਪੁਤਸਕ ਦਾ ਮਹੱਤਵ
5. ਐਡਗਰ ਡੇਲ ਦੇ ਸਿਖਿਆ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦਾ ਸੰਕ੍ਰ ਬਣਾਓ।

2389/N/810/W/R.P./1000 4

55

Roll No.

Total No. of Pages : 3

PC 2392-N

J-14/2117

TEACHING OF MATHEMATICS-IV & V Opt. (ix)

Semester-I

Time Allowed : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 35

Note :- Candidates are required to attempt *one* question each from Sections A and B and the entire Section C.

SECTION-A

I. Write about the nature of mathematics. Also, discuss in detail, the importance of mathematics. 3,7

OR

II. Elaborate on contribution of famous Indian mathematician Ramanujan to the field of mathematics. 10

SECTION-B

III. Explain Bloom's taxonomy of educational objectives for cognitive domain of behaviour, by taking a suitable mathematical example. 10

OR

IV. Elaborate upon meaning and procedure of pedagogical analysis of a content material. 3,7

[P.T.O.

2392-N/J-14/1000/DRS-29361(Re)

1

SECTION-C

- V. Write the meaning and role of axioms in mathematics. 3
- VI. What was the greatest contribution of Aryabhata in field of mathematics? Justify your answer. 3
- VII. Write the aims of teaching mathematics at secondary school. 3
- VIII. What do you mean by term "writing objectives in behavioural terms"? 3
- IX. How pedagogical analysis of a content material is useful for a mathematics teacher? 3

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ: ਪਰੀਖਿਆਰਥੀ ਭਾਗ ਓ ਅਤੇ ਅ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਗ ਏ ਸਾਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਭਾਗ-ਓ

- I. ਗਣਿਤ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। ਗਣਿਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 3,7

ਜਾਂ

- II. ਗਣਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿਧ ਭਾਰਤੀ ਗਣਿਤ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਰਾਮਾਨੁਜਨ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ-ਅ

- III. ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਲਈ ਬਲੂਮ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਢੁੱਕਵੀਂ ਗਣਿਤੀ ਉਦਾਹਰਣ ਲੈ ਕੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

ਜਾਂ

- V. ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 3,7

ਭਾਗ-ਦ

- I. ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 3
- II. ਗਣਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਰੀਆ ਭੱਟ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਯੋਗਦਾਨ ਕੀ ਸੀ? ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਸਿੱਧ ਕਰੋ। 3
- III. ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖੋ। 3
- IV. 'ਵਿਵਹਾਰਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖਣਾ' ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? 3
- V. ਇੱਕ ਗਣਿਤ ਅਧਿਆਪਕ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ? 3

Roll No.

(59)

Total No. of Pages : 3

PC 2394-N

J-14/2117

TEACHING OF COMMERCE-IV & V (Opt.-xi)
Semester-I

Time Allowed : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 35

Note :- The candidates are required to attempt *one* question each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION-A

1. Breadth, comprehensiveness, variety and the extent of learning experience are to be provided through a programme of teaching. Discuss in the context of commerce. 10
2. Give the critical appraisal of +2 accountancy with the help of suggestions. 10

SECTION-B

3. Discuss these Non-Projected Aids :
 - (i) Charts
 - (ii) Graphs. 5+5=10
4. In your point of view what is the role of integration in teaching learning process while teaching commerce subjects ? Discuss. 10

2394-N-J-14/3010/DRS-29362

1

[P.T.O.]

SECTION-C

60

5. Attempt all the questions of this part. Each question carries 3 marks.

- (i) Definition of commerce
- (ii) Practice set
- (iii) Nature of commerce
- (iv) Importance of teaching aids
- (v) Evaluation of text book.

3×5=15

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ: ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਗ ਉ ਅਤੇ ਅ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ ਟ ਦੇ ਸਾਰੇ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਭਾਗੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ-ੳ

- 1. ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿਸਤਾਰ, ਵਿਆਪਕਤਾ, ਅਨੰਗਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਮਰਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
- 2. -2 ਨਿਰਾਵਾਹੀ (accountancy) ਦਾ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਨਾਲ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਕੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ: 10

ਭਾਗ-ਅ

- 3. ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ-ਉੱਕਤ ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ
 - (i) ਚਾਰਟ
 - (ii) ਕ੍ਰਾਂਟ

3×5=15

61

4. ਕਮਰਸ ਵਿਸ਼ੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਮੇਂ ਅਧਿਆਪਨ ਸਿੱਖਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ? 10

ਭਾਗ-ੲ

5. ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ :

- (i) ਕਮਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ
- (ii) ਅਭਿਆਸ ਸੈਟ
- (iii) ਕਮਰਸ ਦਾ ਸਰੂਪ
- (iv) ਅਧਿਆਪਨ ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ
- (v) ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ।

3×5=15

Roll No.

63

Total No. of Pages : 3

PC 2393-N

J-14/2117

TEACHING OF COMPUTER SCIENCE—IV & V, Opt.-X
Semester—I

Time Allowed : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 35

Note :— The candidates are required to attempt *one* question each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

1. Define Computer Science. Discuss the applications of computer in the field of education.
2. What is curriculum ? Explain the steps involved in designing of curriculum.

SECTION—B

3. Discuss the types of importance of computer science text book.
4. What should be the qualities of a computer science teacher ? Explain.

64

SECTION—C

5. Write short notes on all of the following :
- (i) Objectives of Computer Science.
 - (ii) Comprehensive level of cognitive domain.
 - (iii) Any three principles of curriculum construction.
 - (iv) Three qualities of a good computer science text-book.
 - (v) Role of Computer Science Teacher in teaching learning process.

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ: ਪਰੀਖਿਆਰਥੀ ਭਾਗ ਓ ਅਤੇ ਅ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ ਏ ਵਿਚਲੇ ਸਾਰੇ 5 ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚਲੇ ਪੜਾਓ ਵਿਚਾਰੋ।

ਭਾਗ—ਅ

3. ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿਚਾਰੋ।
4. ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਕੀ ਗੁਣ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

65

ਭਾਗ—ਏ

5. ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (i) ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਰਜ ਕਰੋ।
 - (ii) ਸੰਗਿਆਨਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
 - (iii) ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਨੇਮ ਲਿਖੋ।
 - (iv) ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣ ਦਰਜ ਕਰੋ।
 - (v) ਅਧਿਆਪਕ-ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚਾਰੋ।